

FIZETÉSI ÁRA

Helyben Vidéken
Fente. . 600 720 L.
Előre . 300 360 L.
Havonta 50 60 L.

Előre a helybeli
aknak kétszerese
Egyes szám ára kül-
ldön: 1500 osztr.
brona, 1 szokol, 2
nár. Egyes szám
a Bukarestben és
helybeli pályá-
varon 3 L. 50 b.

NAGYVÁRADAI NAPILÓ

SZERKESZTŐSÉG:
Str. Rimnóczy-u. 4.

KIADÓHIVATAL:
Boulevardul Regele
Ferdinánd 18. szám.

Telefon-számaink:
Szerkesztőség 21.
Kiadóhivatal és
nyomda . . . 16-52

Fiókkiadóhivatal:
Központi Ujsághroda
Telefon szám 10-74.

Matteotti és a hazátlan bitangok.

Néhány évtizeddel ezelőtt a „socialis-
us”, vagy „communismus” salonképtelen
galmak voltak. A hogyan nem volt chic
tisemitanak lenni, viszont szinte divatos
olt a polgári progressivitással való kacér-
odás, ugyanolyan megvetettséggel, találko-
ott minden komoly reformtörekvés, amely
z ipari munkásság sorsát a társadalom
lapvető problémájának tartotta. A socialista
ffele esseyus agitatorszámba ment, valami
ürelmetlen mesterlegény, vagy nincstelen,
deges zsidó fiscális, aki — beteges ambíció-
ról, vagy agyabomlott forradalmiságból —
az öskeresztény szenteket utánozta. Gentry
uszártiszt nem is vette az ilyesmit komo-
yan, legfeljebb néha — felsőbb parancsra —
tívezényelt egy-egy századot valamelyik
gyárudvarra a rendet helyreállítani a sztrá-
koló munkások között. Néha eldördült egy
zsandárpuska, de egyébként annyit sem
oglalkoztattak Marx tanai a polgári kedélye-
ket, mint Schopenhauer, Nietzsche, vagy
Strindberg. Tökés, vagy nemzeti érdek volt-e
a háború, erre nézve eltérők lesznek
a történetírók véleményei, de egyelőre az
agg Európa és az ifjú Amerika lelkét fojtó-
gatja valami földből nőtt rém: valami kísér-
tet sakkban tartja a világot. Európaszerte
képviselők ülnek az országok törvényhozá-
sában; képviselők, akik magukat socialis-
táknak, sőt communistáknak nevezik. És
becsodálatos, még a fascista Olaszországban
is lármát csapnak, ha egy ilyen „hazátlan
vörös bitang” tulbuzgó hazafiak jóvoltából
eltűnik. Ugy látszik, nagyot fordult a világ.
A bourgeoisie vagy a háború előtt tévedett,
vagy most tévedett, mindenesetre elszámi-
totta magát. Vagy lebecsülte az ipari job-
bágyság erejét, vagy nagyon eltévelyedett,
hogy tűri zughadseregeknek olyan eszkö-
zökkel való garázdálkodását a nemzeti ér-
dek nevében, amelyeket egyaránt tilt a
római jog és a zsidókeresztény tizparancso-
lat. Orgovány, Kecskemét, Rathenau és
Matteotti, Somogyi és Bacsó, Jaurès és a
többiek adalékok a chauvinismus sadismu-
sának a történetében.

A pénz és a vér romantikájának ez az
undorító korszaka, amelyben most vándorol
az emberiség meggyötört karavánja jobb
idők felé, gyászosabb, mint a középkori
inquisitio véres tömjénje. Hit, fanatizmus, a
szertelen meggyőződés aesthetikai nimbusa
nélkül, alattomosan, rejtőzve, meztelenül
toporzékol a kegyetlen vad, majomszerű
emlőszállat. Az autodafé máglya füstjéről
hitték, hogy Istennek tetsző áldozati füst.
Gyakran följajánlották az eretneknek a meg-
térést. Az inquisitio perverzítése az erény-
nek vélt öntudatlan bűn hittel teli ereje
volt, a chauvinismus dühöngése a kétségbe-
esett bűn gyengesége, utolsó kísérlete, hogy
visszazavarja a fekete sötétségbe a fejlődni
vágó emberiséget. Az inquisitio a Moloch
szertartásának borzadályára az utonálló
módjára támadó chauvin reactio az önma-
gukban sem hívók gyöngeségére emlékez-
tet. Nos, milyen morál nevében és ki tá-
maszkodik ezekre a zughadseregekre!?!?
A pénz oligarchiája? Az aranyborjú nevé-
ben? Vagy levitézlett feudálisok szervez-
ték-e meg a chauvinismus nemzetközi kata-
kombáit? Félnék, hogy vörös csákányok
vágának bele a fekete pincékbe?

A láthatatlan Torquemadákért, hogy fog
felelni most Mussolini, ez Olaszország gondja.
Bismarck és Sir Edward Greynek vála-

szolt a francia és az angol nép. Német-
országban szintén állig fegyverben készül
összezsapni a polgárság hullája fölött a vö-
rös és a fekete tábor. Hamu alatt zsarátnok,
robbanással fenyegető polgárháború. És
Oroszország rosszul eloltott, rosszul elfojtott
fáklyák lángoló tűzvésze.

Fascismus és socialismus a Ma értel-
mezte szavak. Mögöttük rejlik azonban egy
haladó és egy születő Világ. A zsidókat üldö-
zte az egyiptomi pharao, a keresztényeket
üldözte Róma, a reformatiót, a francia forra-
dalmat üldözte a conservatív Európa, a
socialismust a reactio. Az üldözöttek moz-
galma legalább érdeklődésre, ha már nem is
rokonszenvre tarthat igényt. Az, ami egy új
Világot ígér, legalább is érdekesebb, mint az,
ami egy régi világ conserválását akarja biz-
tosítani. Jobb, ha az Ember üldözi az Időt,
mintha az Idő üldözi az Embert. Kevésbé
fájdalmas, ha emberek vétnek az elvek,
mintha elvek az emberek ellen. Minden
reformmozgalom elveket akar változtatni az
emberek érdekében; minden reactio kész
föladozni az Embert az elvek kedvéért. A
haladás az Ember, a maradiság bizonyos
emberek érdeke. Általános emberszeretet,
keresztény ígért, zsidó álom a fejlődés for-
radalma; családok permanens hatalmának
védelme a reactio. Intellectualis ábránd az
egyik, sexuálmámor a másik. Az ember,
mint intellect, forradalmár: közelebb akar
jutni az éghez. Az ember, mint emlőszállat,
reactionárius: saját fajtájának, családjának
földi hatalmát akarja mindenáron, a többi
ember érdeke, boldogsága, élete árán is
biztosítani, ragaszkodik a földi röghöz,
mint egy buta féreg. A zsidóság, a ke-
reszténység egykori mozgalma a pharaonis-
mus és Róma ellen, a nagy francia forra-
dalom a nemesség, a proletármozgalom a
pénz és vagyon kiváltságai ellen, egy-egy
láncszeme az Emberiség isteni akarásának.
Minden reactio pedig az emlőszállat bosszuja
családjá hatalmáért. A háború, a lovagi har-
cok, a hősök küzdelme szarvashimek bögé-
sére, siket fajok dürgésére, méhek rajzá-
sára és kakasok viaskodására emlékeztet.
A forradalom isteni, a reactio állati igazság.
A biblia említette bábeli torony a nemzet-
köziség és a pacifismus szent Symboluma
volt, amelyet büntetésből tört össze a vég-
zet — „megbolondítván az embereket, hogy
egymás szavait nem értve.” A nationalis-

mus végeredményképen zoologiai igazság,
amely az állat önzéséből fakadhat. Ez az,
amit a gorillától örökölhettek az ember Dar-
win szerint, míg intellectusunk égi ajándék
isten képére. A Jézusi gondolat Megváltás a
Gorillismustól, a bűntől, a sádismustól, a
sexuális világnézettől, a más emberen gya-
korolt hatalom, a pénz, az aranyborjú cul-
tusától. A Megváltó gondolatát talál-
ták Rathenau és Matteotti gyilkosainak
a golyói, hihetetlen reklámot okozva
egy üres szónak, amit socialismusnak ejte-
nek ki, talán érdemen túl is történelmi nép-
szerűséget biztosítva egy-egy politikusnak,
akik szintén csak a Ma fiai voltak. A pol-
gárság tévedett, mint Chantecler, az alko-
nyodó kakas, akinek halála dacára is föl
fog ragyogni a Nap. Vagy akkor tévedett,
amikor fegyvert fogott a nemesség ellen,
vagy ma téved, amikor nem érti meg a
proletárokat. Chacun son tour. Et toujours la
tour!! Az ember lelkében csak nő, épül,
emelkedik tovább a bábeli torony: a béke,
az általános emberi, igazság symboluma.
Nem fogják Balzaci számárbőrlelkűek, akik-
nek lelke minden tettükkel fogy, soha le-
rombolni. A Nilus deltájától Jeruzsálemig,
Bethlehemtől Pisáig, Gallileitől Einsteinig
hosszu és göröngyös az út, de biztos. A
francia választások óta immár mindnyájan
érezzük, hogy Páris nem festett mosoly,
hanem az — Eiffel torony. Az Ember
hatalmának egy darabja a vak Termé-
szet fölött. Rövidesen meg fogják ér-
teni Berlinben és Rómában is, hogy az
Ember föladata a Munka költészete: a győ-
zelem a Tér, az Idő, a nehézségi erő és a
sötétség fölött, míg ember és ember között
csak a Mózes, Hillel, Konfutse és Jézus
álmodta szeretetnek és collectiv érzésnek
van helye. A gép az Ember fegyvere az
anyag démonai ellen, míg a pénz az arany-
borjú, az anyagiasság szertartásának taliz-
mánya. Marx tanai csak a félig kész tech-
nikai váz, egy nem zárt munkaprogrammot
adó előexpozé, hanem a Munka költészete
az Emberiség új vallása. Nem osztályérdek,
hanem culturmozgalom. Világnézet, amely-
nek igazi apostolai még nem jöttek el. Még
egy pionier, Rathenau után Matteotti tért
haza a végtelenbe, ahonnan a Kereszt kar-
jain visszacsuszna, visszakisértenek a lel-
kek. Ezért van Rómának lelkiismeretfurda-
lása az eltűnt „hazátlan bitangért.”

Dr. Silbermann Jenő.

A fascizmus válsága Matteotti meggyilkolása miatt.

(Római tudósítónktól). A Marcia su Roma,
a fascista diktatura kikiáltása óta nem volt
olyan lázas a közhangulat, mint most,
amióta Giacomo Matteotti, az olasz kép-
viselőház szocialista tagja, eltűnt és amióta
minden nyom megállapította, hogy politikai
gyilkosság áldozata lett. Csak néhány nap-
pal ezelőtt mondotta el Mussolini nagy be-
szédét a kamarában, amelyben az ellenzé-
ket együttműködésre szólította fel és amely-
ben a nyugalmat és a békét hirdette az
ország számára és ma már, alig, hogy ösz-
szeült a képviselőház, bizonytalan időre el
kellett napolni és az olasz politikai életben
olyan ellentétek alakultak ki, amelyek na-
gyon könnyen a fascizmus válságára is ve-
zethetnek. Matteotti meggyilkolásával betető-
ződött az olasz polgárháború sok izgalma
és rémsége, az ellenzék nem hajlandó részt
venni a parlamenti tárgyalásokon és magá-

ban a fascista pártban is a többség nyíltan
hangoztatja, hogy nem óhajtja továbbra is
tűrni a felelőtlen elemek garázdálkodását és
nem óhajtja továbbra is megengedni annak
a gyűlölködő, izgató és felforgató törekvés-
nek érvényesülését, amelyet a fascismus
bizonyos szervezetei eddig hirdettek és amely
csak örökös véres összeütközésekre és az
ország állandó nyugtalanítására ad alkalmat.

Olaszország impozáns egységgel moz-
dult meg, mert Olaszország nem tűri azt,
hogy a győztes ellenforradalomnak csak
egyetlen áldozata is legyen, noha ez az ál-
dozat kemény, harcias ellenfél volt és nem
egy olyan szürke jelentéktelen ember, akit
csak taláalomra szemelt ki Dumini az ál-
dozatok hekatombájának növelésére. Ez az
egyetlen halott elég volt az erősen kiépitett
és a külpolitikai gazdasági sikerekben kétség-
kívül gazdag fascista-rendszer megingatására.

De Mussolinit valószínűleg nem csupán az olasz föld megmozdulása teszi idegessé, hanem Mussolini okos ember és így tudja, hogy Olaszország fölött van egy Európa, amelynek közvéleményét nem hívhatja ki büntetlenül a faszisták éles töre sem.

Mussolini most áll a választáson. Ami történt, az nem az ő hibájából történt és egész bizonyosan az ő akarata ellenére történt. De a gyilkosság szálai elvezetnek olyan emberekhez, akik közel állanak a ducehoz és egy tálból ettek cseresznyét vele akkor, amikor a duce még nem volt az Annunziatarend lovagja, az olasz király unokafivére és az angol király barátja. Vannak kapcsok és vannak emlékek, amelyek a multhoz kötik Mussolinit és Mussolininek most választania kell a mult és a jövő között. Mussolini elküldte két miniszterét, a faszista párt elhalasztotta összehívott országos kongresszusát, mert előbb a purifikálás munkáját akarja végrehajtani, de ezek a rendszabályok nem segítik ki Mussolinit a súlyos alternatívából. Itt választani kell és Mussolini vagy felállítja az akasztófát, tekintet nélkül az egy tálból evett cseresznyékre és a mult emlékeire, vagy pedig kénytelen a multért feláldozni a saját jövőjét. Abból, amit Mussolini idáig tett és abból, amit Mussolini idáig mondott, látni, hogy a duce olyan okos ember maradt, mint volt idáig és tisztában van a helyzet súlyával: tisztában van azzal, hogy ő lesz a vádlott akkor, ha a gyilkosok protektorai egyetemben nem teszik meg az utat az akasztófa számolyára és Mussolini tisztán látja még azt is, hogy az olyan pörökben, amelyben most neki jutna a vádlott szerepe, a vádlottak soha nem kapnak felmentést. Husz hónapon át dekoratív dísz maradt a fekete ing mellett az élesre fent tör, husz hónapon át győzött Mussolini energiája, husz hónapon át nem gyilkolt a győztes olasz ellenforradalom, de Mussolini tudja azt, hogy egyetlen egyszer sem szabad gyilkolnia egy politikai rendszernek, vagy egy politikai rendszer néhány barátjának. Mussolini tudja azt, hogy csak egy határvonal van, amely éles demarkációt rajzol a győztes olasz ellenforradalom vezére és a gyilkosok protektorai között, ez a határvonal pedig az akasztófa kötele. Mussolini idáig megtett mindent arra, hogy megszerezze a legitimitást a győztes ellenforradalom számára és ezért valószínű, hogy Mussolini nem fog habozni most sem, amikor a gyilkosok mellett végeznie kell a gyilkosok protektoraival.

A meggyilkolt Matteotti.

Giacomo Matteotti, akinek meggyilkolása ma döntő esemény Olaszország belső politikai életében, az egységes szocialista párt tagja volt, tehát a legmérsékeltebb szocialista frakcióé, amely Turati, Treves, Caldara és Modigliani vezetéke alatt áll. Matteotti nem volt a párt vezérei közül való, hanem egyike volt a parlament legszorgalmasabb tagjainak és mint a mérsékelt szocialista frakció egyik politikusa, nem tartozott soha sem a független szocialisták, sem a kommunisták árnyalatához. A mostani fölrirati vita során, amikor a parlament összeült, Matteotti volt a párt hivatalos szónoka és beszédében ő ostromozta leghevesebben a faszista kormány választási visszaéléseit és ő hangoztatta leghevesebben a diktatórikus uralom megszüntetésének szükségességét. Egyike volt a párt értékes publicistáinak és éppen meggyilkolásának napján beszédre készült, amelyben az indennitási javaslatot óhajtott bíráltni. A fölhatalmazási javaslat keretében tudvalevőleg szóba került a játékkaszinók engedélyezésének ügye is és Matteotti köztudomásúlag támadásokat akart intézni a belügyi kormányzat ellen. A képviselő különben ép egy könyvön dolgozott, amelyben a faszista uralom történetét akarta

megírni és állítólag ebben az irányban sok dokumentum volt a birtokában.

Matteotti mintegy negyvenöt éves volt, Rómában a Via Giuseppe Pisanelli negyve-

Kik követték el a gyilkosságot?

Mussolini már a képviselőválasztások alkalmából arra törekedett, hogy a faszista pártból a szélsőséges elemek kizárásával kormányzóképes pártot csináljon. A faszizmus különböző szervezetekből, fiumei rohamcsapatokból és szindikalista alakulatokból sorozta első hivatát és Mussolini első gárdája csupa fiatalemberből állott. Az első évben ezeknek a szervezeteknek hatalma állam volt az államban és a vidéken a prefektusok csak névlegesen állottak a tartományok élén, mert mindenütt a faszista párt helyi titkára kezében volt a végrehajtó hatalom. A választáson Mussolini már arra törekedett, hogy a régi parlament férfait nyerje meg kormányzásának és a régi politikusok közül mintegy százat föl is vett a faszista párt listájába.

A faszista pártban az utolsó időben meglehetősen rossz néven vették azokat, akik Mussolini első akcióiban mögötte állottak, hogy a miniszterelnök személyileg mindenképpen eltávolodik tőlük és hogy a faszista haditanácsban a fiatalok helyett mindinkább az öregeket engedi érvényesülni. A kormányban Finzi mintegy ellenőrző szerepet vitt, miután az Ardití della guerra, a faszizmus rohamcsapata tulajdonképpen az ő alkotása volt és ezt ő szervezte meg. Az ardití della guerra, a háboru bátrai, elsősorban D'Annun-

nedik számú házában lakott feleségével és meglehetősen visszavonult életet élt. Erőteljes volt a parlament legszorgalmasabb tagja alig volt ülés, amelyről hiányzott volna

zio fiumei csapataiból szerezte híveit és csak a fiatal embereknek szervezete, akik a leszerelés után nem találtak polgári foglalkozást és ekként ebben a politikai jegeg egyesületben tömörültek. Olaszországban mindenki tudta, hogy azokat az állad összeütközéseket, amelyek nyugtalanítják az országot, az Ardití della guerra tervezi. Ez a szövetség támadta meg a falusi házákat, ők követték el merényletet Amendola, az ellenzék vezére ellen, ők rombolták szét Brianza községet és ők követték el merényletet Misuri szocialista képviselő ellen is. Az Ardití della guerra inkább az északi tartományokban tartott szervezeteket és titkárai mindenütt, mint a kormányhatalom képviselői léptek föl. Az ardití rombolták le a Corriere della Sera és az Avanti nyomdáját is és megállapítólág néhány száz politikai bűncselekményt követték el.

Az ellenzék szerint az ardití szervezetének központja mindenkor a belügyminisztérium volt és Finzi belügyi államtitkár nyitotta mozgalmait. Bertini római rendőrfőnök is Finzi embere és bizalmasa és az ardití politikáját képviselte Rossi sajtófőnök is. Del Dono tábornok, aki eleinte Mussolini legodaadóbb hivatát volt, az utóbbi időben eltávolodott a miniszterelnöktől és láthatóan a szélsőséges elemek politikáját követte.

A letartóztatottak, akik megszökhetnek.

Ahogy a Matteotti ellen intézett merénylet híre elterjedt, a képviselőházban rögtön megállapították, hogy a büntetett csak az ardití szervezete követhette el és hogy az akciónak szálai ehhez a társasághoz vezetnek. A római újságok közül a leghevesebb és a legvéresebb hangja a „Corriere Italiano”-nak van. Ez az újság a faszista győzelem után indult meg és kiadója Filippelli ügyvéd. Filippelli a faszista tulajdók egyik vezére, a legbizalmasabb összeköttetéseket tartotta fenn Finzi államtitkárral és Rossi sajtófőnökkel és a rendőri nyomozás rögtön megállapította, hogy azt a Lancia-autót, amelyen Matteottit elrabolták, a Tommasini-garázs Filippelli megrendelésére adta bérbe.

Filippellit del Bono tábornok hallgatta ki, aki előtt a következőket mondotta:

— Dumini barátom hétfőn azzal a kéréssel keresett föl, hogy az egyik szerkesztősi autót kölcsönözsem számára, mert Felső-Olaszországból néhány hadiönkéntes a gyűlésre Rómába érkezik és ezeknek meg akarja mutatni a várost és környékét. Miután a szerkesztősi autó éppen javítás alatt volt és másik két autót magam használtam, levelet adtam Dumininak, hogy a Tommasini-garázs bocsásson rendelkezésre egy autót. Sofőrt nem kértek, mert azt mondták, hogy ők maguk akarják a kocsit vezetni, hogy így több helyük legyen rajta. Miután Dumini vállalta a költségeket és az autót visszajuttatta, nekem az üggyhöz semmi közöm.

Del Bono tábornok a kihallgatás után megengedte Filippelinek, hogy visszatérjen a szerkesztőségébe, maj a szállóban, ahol lakik, detektívekkel őriztette. Filippelli még az éj folyamán nyilatkozatot tett közzé, mely a következőket mondja:

— Miután kijelentem, hogy mélyen sajnálom az eseményt és kész vagyok mint polgár és mint tisztességes ember az igazságszolgáltatást nehéz feladatában támogatni, azt is kijelentem, hogy nem fogok megszökni

és hogy felelek minden cselekedetemért, amelyet tisztességérzetből és lovagiasságból követtem el. Ezt vegyék tudomásul mindazok, akik vádolnak.

Amikor Filippelli nyilatkozata megjelent del Bono tábornok visszavonta az őrzés kirendelt detektíveket s azóta — Filippelli eltűnt Rómából. Két faszista képviselő piacensai állomáson találkozott vele, akik fölsímték és szóltak a rendőröknek, hogy tartóztassák le. A rendőrök azonban a képviselők fölhívását visszautasították és mint azok egy rendőrtisztviselőt előkerestek, azalt Filippelli eltűnt.

Az államügyészség, miután Filippelli Rómából megszökött, letartóztató végzés adott ki ellene, azzal vádolván, hogy másokat arra bujított föl, hogy Matteotti képviselő ellen kövessék el a személyes szabadságot való megfosztás büntetést.

Filippelli vallomásaiban mindenesetre érdekes, hogy rejtelmes idegenek egy nagylapvállalat igazgatóját keresték fel azért, hogy egy autókirándulásra kocsit szerezzen.

Atlantic és Apolló

nyári mozgó

mozgósínház

Szerdán és csütörtökön

Quo Vadis

Sienkievitz híres regénye 6 hosszú felv.

A főszerepben: **Novelli**, az olaszok híres drámai művésze és **Maciste**, az erőművész.

Előadások kezdete: Atlantic nyári mozgóban 9 órakor. Apollóban 6 és 9 órakor.

Ujdonságok **FÜRDŐ** Köppen Piquettakarók Epongeok gyönyörű Napernyők
Trikók és ruhákban Lapedők Cipők Étaminok Marocainok mosóárak Delinek Keztyük és Harisnyákban
CZILLÉR IMRE nagyáruházában kaphatók.

na, amikor azt minden garázs szívesen beszájítja azok rendelkezésére, akik megfizetik. Filippelli azonban kénytelen volt ahogy okát adni annak, hogy mi az ököföcskötése Dumini-val, aki az autót ki-belle és akit a rendőrségnek le kellett tartatnia. Amerigo Dumini-t éppen akkor fogták le, amikor elsőosztályú vasúti szabadjeggyel el akart utazni Rómából. A Dumini Finzi és Filippelli egyik poli-tiki ügynöke volt, aki állandóan a parla-ment folyosóján tartózkodott és aki egyidő-re Rossi sajtófőnök egyik titkáraként is szerepelt és a választások alkalmából az egyik rohamcsapatot irányította. A leg-gyusabb üzleteket bonyolította le, így például Jugoszláviának fegyvert akart szál-

litani és egyike volt azoknak, akik a leg-gyakrabban szerepeltek a fascista-tüntetések-ben. Őt gyanúsították meg azzal is, hogy Amendola lapja, az *Il Mondo* ellen vonul-tak föl és a szerkesztőség előtt elégették a lapnak azt a számát, amely Finzi és Filip-pellit támadta.

A *Messaggero* azt jelenti, hogy a Banca Commerciale Italianának néhány vezető em-berét letartóztatták. Megállapították, hogy Finzi közvetítésével ők adták Filippellinek a lapalapításhoz szükséges pénzt és hogy Matteotti támadásai a játékbancok és a petróleumszindikátus ügyében ezeket a pénzembereket is érintették volna. Ezek a hírek egyelőre ellenőrizhetetlenek, mert erről a rendőrség nem adott ki jelentést.

Elfogták a megszökött gyilkosokat.

Mussolini a legszigorubb és legener-giásabb utasítást adta ki a római rendőr-ségnek, hogy a megszökött és a rejtőzködő gyilkosokat és felbujtókat, főként Filippellit, Naldit és Volpit okvetlen fogják el és aka-rkozzák meg, hogy az ország határán menekülhessenek. Erre ugy a római, mint összes olasz rendőrök a legerélyesebb nyomozást indították meg, melynek során

eddig 80 bűnrészességgel és atro-citással vádolt fascistát tartóz-tattak le.

A nyomozás eddigi adatai szerint Filip-pellit, a *Corriere d'Italia* szerkesztőjének kéréséről azt állapították meg, hogy őt a milánói vonaton két fascista képviselő kísérte. Mikor azonban Filippelli ezt észlelte, titokban elhagyta a vonatot. A megszökött szerkesztő részére Naldi, a *Corriere d'Italia* munkatársa, hamis néven adott hálókocsi-jegyet. Híre jár annak is, hogy Filippellit Bolognában letartóztatták.azonban később megcáfolta az a Ge-novába jött jelentés, hogy ott fogták el Filip-pellit abban a pillanatban, mikor motor-

csónakon akart a liguria öbölből Francia-országba átszökni.

A genuai rendőrség, miután elfogatása-kor újabb kísérletet tett a szökésre, láncra-verte Filippellit és öt fegyveres őrral szállí-tották el a genuai rendőrségről Rómába.

A római rendőrséghez érkezett jelenté-sek szerint letartóztatták a megszökött Volpit és Naldit is, akik a nyomozás ada-tai szerint Matteotti gyilkosai voltak. Filippellit Rómába való megérkezése után kihallgatták és vallomása alapján letartóztatták Dalazzit, a *Corriera della Sera* szerkesztőjét is.

A vicói tónál a mai napon tovább foly-tatták a nyomozást. A katonai csapatok egy része a tó partját kutatta át, másik része pe-dig magát a tavat, noha nem hiszik, hogy Matteotti holttestét a tóba dobták volna, mert akkor, amikor Matteottit elrabolták, a tó part-ján halászünnepe volt és az ünneplők ré-széről senki sem látott semmit a tavon. A nyomozásban résztvevő Cozzani szociáldemo-krata képviselő is. Különös figyelemmel ku-tatták át az ugynevezett Ördöghidat, amely tizenhét méterrel a tó fölött visz át. A tó más részeinek átkutatása igen nagy nehé-zségbe ütközött.

A váradai zsidó hitközség áldozatok árán is fenntartja a lyceumot.

Saját tanáraik vizsgáztatják a növendékeket? — Juliusban megkezdik a lyceum építését.

Ötszáz tanulni óhajtó diák és ugyan-nyyi, a gyermeke jövőjén aggódó szülő érthető izgalma közepette, mi lesz a váradai zsidó lyceumnak? Mi lesz a jövő évi vizsgákkal, melyekről eddig a diák-ot mélyen elszomorító hiób-hírek kerültek nyilvánosságra és mi lesz egyáltalán ennek a sorsa méltó és már annyi hányatta-lan keresztülment intézetnek a jövője?

A szülőket és a diákokat nagyon elkese-rtette az a minden valószínűség szerint alap-ja hír, hogy miután az intézet nyilvános-ságát mindezideig nem sikerült vissza-terezni, a diákokat egy kiküldött bizottság vizsgáztatni, a vizsgadíj oly horribilis összegbe kerül, amit a szülők nagy része tudna megfizetni, azonkívül a diákok észre elbukik a vizsgán.

Ezeket az aggasztó híreket örvéndetesen hallja meg az intézetet fenntartó hitközség egyik vezető tagjának munkatársunk előtt elnyilatkozata, mely a vizsgákról és a lyceum fenntartásáról a következőképp hangzik:

— A felekezeti iskolák vizsgaügyét, a tantervünk szerint, az a közoktatásügyi minis-ter rendelet fogja szabályozni, amelyet a felekezeti, nem nyilvános iskolák Erdély-ben várnak. A nagyváradi zsidó lyceum várja ezt a rendeletet, amelyről az egyik váradesti lap már közölte is azt a hírt, hogy az iskolák saját tanárai fognak vizs-gáztatni és klasszifikálni, továbbá

hogy taxát a tanulók fizetni nem tartoznak.

Dr Popovici Miklós prefektus ur legjobb akaratu támogatása speciálisan a nagyváradi zsidó lyceumot illetőleg biztosítva van és várjuk a döntést.

— Abban a nem várt esetben, ha a korábban előirt magánvizsga lenne a köte-lező, — minden ok meg van arra a remény-ségre, hogy a vizsgálatok eredménye a diákok egy évi szorgalmának és előmenete-lének a vizsgálatok hű kifejezője lesznek.

— Bármiképp is történjék meg a tanév befejezése — a parlament elé kerülő iskola-törvény fogja a felekezeti iskolák, a kisebb-ségek iskoláinak ügyét véglegesen szabá-lyozni és a meghozandó törvény alapján fog kelleni a felekezeteknek iskoláikat, a nagyváradi izr. hitközségnek zsidó lyceumát is fenntartania. Megdönthetetlen elhatározása a hitközségnek, hogy

eme szépen fejlődő intézményét minden körülmények között és a legnagyobb áldozatok árán is fenntartja.

A hitközség morális és kulturkötelességének tekinti, hogy gyermekeit a maga középisko-lájában nevelje, hogy a zsidó szellemet, az ezer évek óta differenciált tóraszellemet fej-lessze és a zsidó családokból kikerült ifju-ságot a tőle megszokott simogató kézzel

illesse, az előirt tananyag mellett a jóságra, a szeretetre, az igazságosságra is tanítsa és serkentse a mindig jobbra, szebbre, iga-zabbra.

Ettől a gondolattól vezelve, a hitközség az eddig gyönyörűen kibontakozó lyceum-építés ügyét energikusan folytatni fogja, a már eddig egyben lévő összeghez várja a hitközség minden tagjának támogatását, a felajánlásait — és hiszi, hogy nem sokára együtt lesz minden téglá, amelyeknek összes-sége a lyceum intézményeinek helyet bizto-sít. Teszi ezt a nagyváranyu akciót a hitköz-ség abban a tudatban, hogy ezzel a jövő generáció felnevelését, a jövő zsidóság exis-tenciáját biztosítja.

Folyó hó 23-án délután fél 6 órakor lesz az építési versenytárgyalás és július hó-ban már megkezdik azt a nagyváranyu épít-kezést, amely a Szilágyi Dezső-utcán hajlé-kot ad a lyceumnak és hisszük, hosszú időn át dicsősége lesz a kultúra áldásait kereső zsidóságnak.

Csak illetőségi helyükön irhatók össze az állampolgárok.

A városi tanács tegnapi ülésén dr Vos-tinár János bejelentette, hogy az állampol-gárok összeírásának munkálatai szépen ha-ladnak. Naponta hatszáz ügyet intéznek el.

Az állampolgársági törvény értelmében az összeírást 1924 július 7-éig kell befejezni. Tekintettel, hogy erre az időpontra az össze-írást lehetetlenség elvégezni, a főjegyző azt javasolta, hogy a határidő kitolása céljából írjanak fel a miniszterhez.

Az összeírásnál különben a mai naptól kezdve új rendszerként vezetik be azt, hogy csakis az itteni illetőséggel bíró állampolgá-rokat írják össze.

A törvény értelmében ugyan minden állampolgárt lakóhelyén kell összeírni, de a később megjelent végrehajtási utasítás sze-rint mindenki illetőségi helyén kell jelent-kezzék. Itt Nagyváradon eddig a törvény szerint dolgozott a bizottság, más Erdélyi városokban azonban a végrehajtási utasítás értelmében történik az összeírás.

A mai naptól kezdve tehát itt Nagy-váradon is csak azokat írják össze, akik 1918 január 1-én nagyváradi illetőséggel bírtak, illetőleg azt automaticamente elnyerhették volna.

Othelo!

Minden elfogadható árban kiárusítom divatos piros tagál, lizré, bást, ramaye

nőikalapjaimat

Hallatlan olcsó árak!

König Jenő

Str. Sft. Ladislau (Körös utca) 16. sz. a.

Harisnyát

vásárolhat, de jót és olcsón csakis

Fischer Áruházában, Sas-passage (a virágüzlettel szemben.)

Musvéri kiállításon látott szép férfi kalapok 180, 250, 350, lei eredeti ári árban kaphatók, **Zöldfa-utca 21. szám** alatti lerakatunkban.

kalapgyár Regele Ferdinand 20. szám. (volt Fő-utca)
hol női és férfi kalap alakítások legszebben és gyorsan készíttetnek.

Heller és Deutsch

A bukaresti szélvihar pusztításai

Bukarest, június 18. Megirtuk, hogy vasárnap valóságos ciklon pusztította végig a fővárost. Az utcák olyanok voltak, mintha gránátos viharzott volna végig rajtuk. A földredöntött fák, leomlott házak, szétszedett kerítések és vízzel elöntött utcák olyanná tették az egész fővárost, mintha csatatér lett volna.

A vihar este fél 8 órakor érkezett a főváros fölé és mintegy órahosszat tartott. Vele hatalmas felhőszakadás is érkezett. A kár felbecsülhetetlen.

A kár.

A *Calea Victoriei*-n a vihar számtalan telefonvonalat szakított meg és ablakot tört be. Rengeteg kárt szenvedett a *Lucru-raktár*, az *Alcalay* kiadóvállalat, a Nemzeti Színház, a pénzügyminisztérium és a Reiss-féle magazin.

Hasonló károkat okozott a vihar a *Matei Milla*, *Sărinđar*, *Politei*-utcákban is. A *Szidoli-cirkusz* bejárata elé egy hatalmas fatörzset döntött és eltorlaszolta az utat.

A legborzalmasabb károkat azonban a *Cismigiu-sétaker*tben láthatjuk. Ez a sétateli hely tiszta rom.

A mintavásár.

Mikor a vihar feljött, az emberek kétségbeesve menekültek. A lakosok elmenekültek házaikból, a kereskedők pedig odahagyták üzleteiket és úgy rohantak a város középpontja felé. Több piaci árus bódéját és áruát széthordta a szél.

A *Dimineața* munkatársa szerint egyes kiskereskedők egész vagyonukat elvesztették. A vihar elvonulása után 25 csendőr és tíz rendőr őrizte a károsultak szétszórta áruját reggelig, amikor azokat átadták a kétségbeesett tulajdonosaiknak.

Vasárnap nyitották meg a fővárosban rendezett mintavásárt is. Ezt a felhőkből ömlő eső teljesen elöntötte.

A vihar több sebesültje is van.

Szomorú jelenet játszódott le a *Calea Victoriei*-n a pénzügyminiszteri palota előtt. A pénzügyminisztérium udvarából a szél kitépelt egy fát, a kerítésen átemelte és az épület előtt elhaladó 1063. számú kocsira ejtette. A két hölgy, aki a kocsiban ült, súlyosan megsebesült. A szerencsétlenül járt hölgyeket a *Branconevesc-kórház*ba szállították. A kocsi porcikákra zúzódott, a kocsis és a lovak azonban szerencsésen megmenekültek.

A vihar pusztítása a fővárost teljesen elvága a vidéktől. Az összes telefon- és távíró vonalak elszakadtak és a vasutak megrongálódtak. Mára azonban már rendszeren indulnak és érkeznek a vonatok Bukarestbe.

Othelo!

Valódi Tebriss-szőnyeg

3x4 mtr. gyönyörű mintával, nálam bizományban **sürgősen eladó!!**

Sternberg I.

Kishidő.

Telefon 13-45

Egy örült kálváriája a váradi utcákon.

A közeli falvak egyikében tegnap este egy szerencsétlen asszony megőrült. Vallási téboly ütött ki rajta. Isten kiválasztottjának képzelte magát, folyton prédikált, áldást osztott.

A szerencsétlen asszonyt férje szekérre ültette és két barátjával, akik közre vették a nyugtalan beteget, megindultak a 14 kilométerre lévő szomszédközségben lakó körorvoshoz. Éjjel érkeztek hozzá, a körorvos, aki hatósági orvos, örültnek nyilvánította az asszonyt és a nagyváradi elmeorvoshoz utalta.

Hajnali négy órakor indult utnak a szerető férj betegével, a két barátja is vele jött, mert egyedül nem lett volna képes az asszonyt behozni. Szegény, földhözragadt román ember, a szekert és lovakat szomszédja adta kölcsön.

Reggel fél 8 órakor érkeztek meg az elmeorvoshoz, hol nagy nehezen leemelték a beteget a szekérről és becsengettek a nagy kapun. A portás pár perc múlva jelentkezett, megkérdezte, hogy miáratban vannak és amikor megmondották, hogy egy szerencsétlen örültet hoztak, a portás hamar bezárta az orruk előtt az ajtót és kijelentette, hogy addig be sem engedheti őket, míg a városi tisztiorvos a beteget meg nem vizsgálja és beutaló írást nem ad ki részére.

A három parasztember nem tanakodott sokáig — szótfogadó, meghunyászkodó emberek, akik meg vannak szokva, hogy míg valamit elintézhettek, kálváriát kell járniuk — nagy nehézséggel újra feltették az asszonyt a szekérre és elindultak vele a kapott utbiztosítás szerint egyik városi tisztiorvoshoz.

Háromnegyed kilenc volt, amikor a szekér az orvos háza előtt megállt. A szekert ekkor már óriási tömeg vette körül, a kíváncsiak százait két rendőr alig bírta visszatartani, a szerencsétlen asszonyon egyre nagyobb mértékben vett erőt az izgalom, a tömeg láttára kiabálni kezdett, helyéről felugrott és nem volt ember, aki nyugalomra tudta volna inteni. A villamos megállt, a kocsik nem tudtak az embertömeg miatt közlekedni. Egy jó negyedórát állt a szekér az orvos lakása előtt, amikor a szobaleány az emeleti ablakból bejelentette, hogy „a doktor ur fürdik, a kádban van, vigyék a bolondot a szomszédságban lakó másik tisztiorvoshoz, úgy is az az inspekciós.”

Mit volt mit tenni, a szekér elindult, a hatalmas embertömeg utána. A közelben lakó másik tisztiorvos háza előtt megállt a szekér, a férj felment az orvos lakására. Eppen mosdás közben találta az orvost, aki reggeli toalettjének készítése közben megzavartatva, be sem engedte az embert a lakásba, hanem az ajtót kinyitva, kikiáltott, hogy ne hozzák fel a beteget, mindjárt kész lesz, majd akkor lemegy, addig várjanak.

A közlekedés újból megakadt, úgy hogy a rendőr kénytelen volt a szekert egyik mellékutcába irányítani és itt várták meg a doktor urat, aki huszperc múlva lejött és mindjárt konstatálta, hogy a szegény asszony örült. Kiállította a bizonyítványt és annak láttamozása végett a szegény embert a másik orvoshoz utasította vissza, mert a legújabb eljárás szerint az elmeorvosi beutalást két orvos kell láttamozza. A szekér újból megindult, szerencsére a másik doktor ur időközben már megfürdött, láttamozta a beutalást és a sze-

rencsétlen asszony végre feltizenegy órakor az elmeorvos házában volt.

Az eseihez csak az a hozzáfűzni való, hogy az jó volna, ha az illetékes tényezők fontolóra vennék a dolgot és az elmeorvosokba való beutalás módját megváltoztatnák. Hasonló eset már nem egyszer fordult elő, de remélhetőleg nem is fog többé!

Averescu tábornok és Mussolini titkos egyezménye.

Averescu beigérte a királynak a nemzeti és paraszt párt feloszlátását. — A két párt elmélete gyakorlati kivitelben.

Bukarest, június 18. A *Lupta* Averescu tábornok politikáját részletezve, arról az egyezményről is megemlékezik, melyet Averescu tábornok Mussolinivel kötött. Fontos diplomáciai forrásból eredő értesések szerint a tábornok Mussolini „konkrét biztosítékokat” kapott, hogy az olasz kormány a néppártot legkésőbb október elején feltétlenül kormányra segíti.

Római utazása alkalmából Averescu tábornok határozott formában kötelezte magát, hogy ha újra kormányra kerülne, ismeri Mussolinét. Ezzel szemben Mussolini megígérte, hogy Averescu tábornok miniszterelnöksége esetén Mussolini segít Romániának a besszarábiai kérdést megoldani és igyekszik az olasz közgazdasági élet fontosabb tényezőit arra bizni, hogy nagyobb kölcsönt eszközöljenek ki a román állam részére. Ugyanigy abban is támogatni fogja Averescu tábornokot, hogy az olasz és román uralkodó család között közvetlen rokonsági kapcsolatokat építsenek ki.

Bizonyos belpolitikai körök ezzel az eseménnyel kapcsolatosan arról is tudnak, hogy Averescu tábornok Rómából visszatérve, titkos javaslatot tett a királynak az ország elérése céljából, hogy az országban két pártra csökkentse le az egymással szemben álló politikai erőket, mint az a háború alatt elhunyt Károly uralkodó alatt volt. Averescu tábornok arra az esetre, ha a király kinevezi miniszterelnökké, megígérte: 1. hogy a parasztpártot egy hatalmas csoporttá redukálja, 2. az erdélyi nemzeti pártot feloszlatja, 3. a besszarábiai kérdést a Mussolinivel kötött egyezmény alapján rendezi, 4. az olasz kapitalistáknak és Mussolini kormányának segítségével nagyobb összegű kölcsönt szerez az országnak és 5. az olasz és román uralkodó családok között szoros rokoni kapcsolatokat épít ki.

A cikk végén, anélkül, hogy tárgyilagossággal kommentárt fűzne a hírekhez, a lap felhívja Averescu tábornok figyelmét annak következményeire, ha kategorikusan meg nem cáfolja a fenti híreket.

* Legszebb ingzefirek Hajnal és Rózsa cég, Str. Vulcan (Nagy Sándor-utca) 1.

* Megjelent a június 1-től érvényben levő zsebméretrend. Ára 12 lei. Kapható Központi Ujságirodában.

Othelo!

Mintás Libertik, Delének, Etaminok Leiner Martonnal

Feltűnő olcsó árak!

Szővetek, selymek, siffonok vásznak, grenadinok, szőnyegekben
1 méter japán mosó crepon

38 lei

1 méter céna grenadin mintás I-a 98 lei
1 méter marocain minden színben 198 lei

RENAISSANCE

S. A. DIVATÁRUHÁZÁBAN BUL. REG. FERDINAND 2.

Hároméves bonyodalom egy közös konyha körül.

Érdekes lakásügyek a rekviráló bizottság ülésén.

Oprescu főhadnagy május 13-án bejelentette a lakásrekviráló bizottságnak, hogy Föthy Ödön-utca 25. szám alatti házban egy Molnár Lajosné háromszobás lakása összevontatása folytán meg fog ünni. Főhadnagy kérte, hogy a bizottság elvben ki részére a lakást. A lakást elvben utalták a főhadnagy számára. Özevgy órárné rövid idő múltán elhalt, ekkor a lakást véglegesen Oprescu főhadnagynak adták ki.

Erre a lakásra utólag igényt jelentett be Harcz Ferenc kereskedő is, aki beadva az a háztulajdonossal kötött szerződést csatolta. Érdekes, hogy a szerződést május 13-án kötötték, amikor a bizottság elvben kiutalta a lakást a főhadnagynak. A bizottság a szerződést nem respektilés elutasította Schwarcz kérelmét.

Ezt a határozatot úgy Schwarcz, mint a háztulajdonos megfellebbezték. A bizottság utópi ülésén az összes felek kihallgatása elutasították a fellebbezéseket azzal az indoklással, hogy a szerződést később tették be, amikor már a kiutalás megtörtént, de különben is a szerződés egyes részeit kifogásolhatók és a mai lakásviszonyok között nem fogadhatók el.

Három év óta foglalkoztatja már a rekviráló bizottságot a Rákóczi-ut 55. d., Vasiliu őrnagy és Kemény Zoltán igazgató közös konyha ügye. Mindkettüknek 2-2 szobás lakása van, melyek közös konyha tartozik. A bizottság egy ízben már kimondotta, hogy orthodox zsidó adnál nem lehet közös konyhát rekquirálni. Ezt a határozatot szankcionálta a városi tanács június 25-én érkezett 5353. számú belügyminiszeri leirat, mely helybenhagyta azt a határozatot, hogy a konyha nem lehet közös.

Vasiliu őrnagy fellebbezése folytán a bizottság tegnap újra tárgyalta az ügyet és az indoklással, hogy a konyha már másikkal is közös volt, kimondta a közös konyha használatát.

Kicserélték a politikai foglyokat.

Románia tizenegy fogoly helyett hetet kapott.

A nagyváradai ügyészségi fogházban összegyűjtött politikai foglyokat tegnap cserélték ki a magyarországi politikai foglyokkal. Tizenegy ember előtt nyitlak meg a börtön kapui, tizenegy politikai vétségért vád alá helyezték, vagy elítélt foglyot adtak át Magyarországnak, ahonnan hét politikai elítéltet kaptak cserébe. A kicserélési aktus tegnap délelőtt 10 órakor történt meg Bihar-keresztes állomáson, román részről Burileanu konzul és Protopopescu ezredes, magyar részről pedig Kristóffy József államtitkár részvétele mellett.

Vonaton szállították ki a nagyváradai ügyészségi fogházból Keresztesre a kicserélendő politikai foglyokat, névszerint Hanzi Miklóst, Biró Zsigmondot, Jakab Dánielt, Dénes Eleket, Sochi Mihályt, Nagy Mihályt, Vörös Károlyt, Nagy Gáspárt, Langó Mártont, Szentesi Ferencet és Szép Istvánt. Ott már várták őket a Budapestről lehozott politikai foglyok: Elena Russu, Kocsubán Mihály, Moldován Gergely, Ruzi Lajos, Szabolcsi Gábor, ifj. Szabó Kálmán és Schwartz Imre. A bizottság felolvasta egyenkint a neveket, a foglyok egymás mellé sorakoztak. Kölsönös üdvözlések és néhány perc múlva az itteni foglyok vonata visszafordul, hozza Nagyvárad felé most már szabad utasait, a magyar vonat pedig megindul Budapest felé, ahol hozzátartozóik várják a kiszabadult embereket. A Nagyváradra hozott magyarországi foglyok között egyetlen egy sincs nagyváradai, vagy biharmegyei, de valamenynyien erdélyiek, sőt magyarok is akadnak közöttük.

A kicserélésről munkatársunk megkérdezte Burileanu konzult, aki a következőket mondotta:

— Biharkeresztesen történt meg a foglyok kicserélése a legnagyobb rendben, minden zavaró momentum nélkül. Most már csaknem teljesen befejeződött az a munka, amelynek Románia és Magyarország intencióinak megfelelőleg az a célja, hogy a politikai foglyok teljes számban kicseréltesse. A Magyarországról csereképpen kapott hét foglyot innen Nagyváradról fogjuk eljuttatni illetőségi helyükre.

Le kell bontani az Artibus épületét.

A polgármester intézkedik az árvaszéki tisztviselők ügyében. Kiseb ügyek a városi tanács előtt.

A városi tanács tegnapi ülésén újból foglalkozott a félbemaradt Artibus ügyével. Ismeretes, hogy a részvénytársaság az építkezés, mely elhibázott is, nem tudta befejezni. Erre a tanács felszólította, hogy bontsa le az épületet. Egyidejűleg tárgyalni kezdett a tanács a részvénytársasággal, hogy az épület átvegye és befejezze. Ebből a célból egy bizottságot küldtek ki, mely a tárgyalásokat lefolytatta, de eredmény nélkül.

A tegnapi tanácsülésen dr. Bucico polgármester bejelentette, hogy a prefektus leirt a tanácshoz, hogy az Artibus lebontására vonatkozó határozatát sürgősen hajtsa végre. A tanács péntek délutánra összehívja a pénzügyi bizottságot és annak javaslatára alapján fog véglegesen dönteni.

Az árvaszéki tisztviselők újabb beadványt intéztek, amelyben kérik, hogy fizetésük ügyében a tanács csináljon valamit. A tanács ennek a kérdésnek elintézésével megbizta dr. Bucico polgármestert.

Komlóssy József volt polgármester arra kérte a tanácsot, hogy havi 1200 lei nyugdíja mellé még havi 600 lei segélyt adjon. A tanács megszavazta a segélyt.

Dr. Vostinár János főjegyző bejelentette,

hogy megtörtént a közzelemezés végleges likvidálása. Ami még a berendezésből maradt, azt a vízmű vette meg 23000 leiért.

* Mindenre alkalmas üzlethelyiség a város legjobb helyén, sürgősen, előnyös feltételekkel átadó. Cim Központi Ujságiroda Str. Rimanóczy 4.

Othelo!

Feltűnő árleszállítás Haas Lipót Linoleum

gyári főlerakatában ORADEA-MARE, Bul. Reg. Ferdinand 5. Telefon 4-63.

Viszonteladóknek nagy árkedvezmény!

LERAKATOK:

Timisoara, Bul. Reg. Ferdinand 7. Cluj, Str. Universitatii 1.

Gummikabátok	férfi és női divat fazonban	L. 875
prima gummizással	„	1600
Szövet felsővel	felöltőszerű angol gumizással	„ 80
Viaszos vászon	asztalterítő szebb-nél-szebb mintákkal	„ 102
Futószőnyeg	prima minőségű	„ 1350
Ebédülőszőnyeg	nagyon szép mintával 200×300	„ 150
Linoleum futószőnyeg	„	1060
Linoleum ebédülőszőnyeg	200×250	„ 425
Linoleum padlók bevonására	hoz 200 cm. széles	„ 1650
Otomántakaró	160×300	„
Bőrvásznak	kárpitosok és kocsigyártók részére erős minőségben	„ 145

A Nagyvárad városi Lakásépítő Részvénytársaság jegyzési helyei.

Több oldalról hozzánk érkezett kérdésre tudatjuk városunk polgáraival, hogy a Részvénytársaság részvényei jegyezhetők a következő helyeken:

Dr. Mangra Demeter városi főügyésznél, Házháza, délelőtt 10-12 között.
Dr. Várad Ödön ügyvédnél, a Háztulajdonosok Szövetsége társelnöknél, Parculan (Széchenyi-tér) 12. délután 4-6 között.
Dr. Lengyel Zsigmond ügyvédnél, a Háztulajdonosok Szövetsége főtitkáránál, Strada Im lancu 15., délután 4-6 között.
Dr. Zoltán Károly ügyvédnél, a Bérlok Szövetsége főtitkáránál, Strada Ciorogariu (utca) 11., délután 4-6 között.
Az eszközölt jegyzésekről a napilapok tájékoztatásán időközönként be fogunk számolni.

A Nagyvárad városi Lakásépítő Részvénytársaság végrehajtó bizottsága nevében:

Dr. Popovici Miklós
prefektus, elnök.

dr. Mangra Demeter
városi főügyész, elnökhelyettes.

* Rita újdonságai feltűnőek.

Mária-csemege 1 db 5 lei Benedeknél.

Girardi és Panama

kalapkülönlegességek megérkeztek

Hollós uridivat üzletébe
Bul. Regele Ferdinand

(Carmen. Péntek este Bizet operája, a „Carmen” műsorán Teodorescu operaénekes vendége. Ez alkalommal éneklő először Gavora Jolán, a többiek pedig Tihanyi, Baranyai, Kátó, Pogány, Márkus, Borovszky, Bekési, és Bereng Váradi vezénylete mellett.

(*) Antónia. Teljesen elkészült az „Antónia” színi s már teljes főpróba volt Lengyel Menyhért sikerű darabjából, mely igen hangulatosan van megírva, de főleg a II-ik felvonás híres Ritz-étterme színi látványát keltené. A berendezés, felvilágosítás, az a melyet a Palace-étterem tulajdonosa, Weltzer József kiállított, már egy látványosság. Bura Károly részt vett zenekarával már a próbán. Az ő ere mellett fog Jósika Mici és Tóth Elek több angol és magyar dalt énekelni. A hatás fokozására igazi pezsgőt fog felváltani az igazgató, pedig Fleur Bouquet, mely ma a legelőkelőbb bárka. Az Antónia főszerepeit a társulat legjobb társai szombat, vasárnap és hétfő este bérleten ütköztetve B) bérletben.

(*) Hattyulovag. Szombat délután a nagyszerű „Hattyulovag” lesz a színház műsorán mérsékelt helyen.

(*) Szultána. Vasárnap délután mérsékelt helyen a „Szultána” kerül színi Kovács Kátó, Zilahy Lajos, Misoga, Borovszky, Galambos és Madas előadásával.

Nagyvárad Szanatórium és Gyógyfürdőintézet

Nagyvárad, Str. Prințul Carol 7.

Gyógy, szénsavas, villanyfény, hő, belső kuráival gyógyítja az ideges és kiégett fej-, szív-, gyomor-, bél-, vese-, tüdőbetegségeket. Hízó-fogyókúrák. 10 gyógyterápia. 300 Leitől kezdve szoba pensióval, napi 300 Lei.

MEGKEZDÖDÖTT!

az ugorkás és befőttes üvegek kiosztása leszállított árban. Még az ideai saisonra úgy waggontételekben mint ládánként azonnal szállítunk gyári árakban

Komlós Testvérek

Nagyvárad-Oradea-Mare
Str. Nicolae Jorga (Zöldfa-u.) 13.

üveg-, porcellán-, lámpa- és táblaüveg gyári raktára
Eladás nagyban és kicsinyben!

MOZI

(*) Jackie Coogan a Dorian-Terraszon. Tegnap esti bemutatón Jackie Coogan megdöbbentő sikert aratott a „Daddy” (A vándor muzsikusként) főszerepében. Az előadás oly tökéletesen érti az az 7 éves gyermek, hogy a nézők ezrei nyelvéből szemmel és visszafogott lélegzettel kísérik minden mozdulatát. Az elő felvonásban a gyermeki ragaszkodással a bánatnak és az örömmel hangulatait a lehetetlen művészettel eleveníti meg. A felvonásos, megható Dorian-film egy nagyobb kétfelvonásos Smatty-vígjáték és kacagtató egyfelvonásos Seff-burleszk meg. A nagyszabású, 10 felvonásos film 6 órakor a Dorian-filmszínház nagyterében, 9 órakor a Dorian-Terrasse gyönyörű helyiségében kerül színi. Kedvezőtlen esetben a 9 óras előadás is a Dorian-teremben lesz megtartva. Jegyeket 8 óráig a Dorian-filmszínház rendes pénztára, utána a Dorian-Terrasse emeleti pénztára

árusít. Feljárt a Novomeszky-cukrászda mellett.

(*) Tegnap volt a Quo Vadisnak, Sienkiewicz híres regényének bemutatója az Atlantic és az Apolló-mozgóban. A hatalmas, 6 hosszút felvonásos film hű képét adja Nero császár korának, leperdül előttünk e kornak minden borzalmassága és e sok kegyetlenség, vérengzés közepette felélénkül, felderül lelketünk a tiszta szerelem egyes megnyilvánulásaiban. A film, bár reprimkint megy, amennyiben a báborus évek legnagyobb filmremeke volt, igen sok újítást tartalmaz, új felvételekkel van kiegészítve minden tekintetben ritka művelészetet nyújt. A darab főszerepeit Novelli, az olaszok híres drámai művésze és Maciste alakítják,

A szent palota.

Irta Alma Johanna König.

32

Fordította Szántó Zsigmond.

— Uram és férjem, Justinian — Belisar neje mellé tette balkezét és fejet hajtott — elítélt tegnap egy tribunt, aki nyilvánosan beszélt a császárnéről és nem tette nevéhez címét. De a te számodra Antónia, mindig csak Theodora vagyok, a te barátnőd.

Gyengéden elvonta kezét Antónia csókjai elől és előkelő mozdulattal arcát nyújtotta feléje. Antónia megindult, mint egy gyermek és Theodore vállain sirt, Theodora mosolyogva mondotta:

— Te még szebb lettél, édesem, a ti Perzsiatokban! Ez a barackszin, hogy emeli a te barna bársonyos bőröd szépségét! Mondd, Justinian már látta Belisart?

— Ebben az órában fogadja őt a nagy ur!... Oh, Theodora, én jól tudom, hogy hadvezéri rangját a te jószágodnak köszönheti!

— Belisar megérdemelte, nem szorult kegyre, — mondotta Theodora oly hangon, mely sültogó volt, mégis egész cirkusz hallhatta. És egész halkan hozzátette:

— Theodosius is veletek jött?

Antónia arcát pir borította el.

— Igen, istenáldott!

Theodora mosolygott.

— Éppen arra gondoltam, hogy megbízható testőrpáncsnokra lesz szükségem, majd ha falusi lakoniba költözöm. Belisartól néhány hétre el akarom kérni Theodoriust...

Pár pillanatig az Antónia homlokát elborító felhőket figyelte Theodora. Azután hanyagul folytatta:

— Vajon haragudni fog, ha egyszerre feleségét és barátját is elrablom tőle, míg neki a császárnál lesz dolga?

Kiméletesen mosolygott, amikor meglepetés és boldogság rajzolódott Antónia arcára.

A legfiatalabb udvarhölgy meghajolt, hogy ruhája nagy körben elborította a szőnyeget.

— Mindenhatóságod megparancsolta, hogy a felséges császár szenatusi látogatásáról értesítem.

— Jól van, — intett Theodora és a kis hölgy eltűnt.

— Milyen szép nő! — mondotta Antónia.

— Praxedis, Prokopius menyasszonya és keze.

— Hogy hogy keze?

— Általában nem rossz dolog lányokat felvenni a kíséretbe. De ő nagyon gyűlöl engem!

(Folyt. köv.)

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a Strada S. Bănuțiu (Damjanich-utca) közcsatornai építő munkáinak vállalati biztosítására folyó évi július hó 17-én délelőtt 10 órakor a városi székház tanácstermében zárt ajánlati nyilvános versenytárgyalás lesz.

Az ajánlatokat zárt és lepecsételt borítékban a versenytárgyalás helyiségében délelőtt 10 és 11 óra közt kell az árlejtési bizottsághoz benyújtani az ajánlati összeg 10 százalékának megfelelő bántópenzzel együtt.

Ajánlatokat csak az igazgatóságtól (városház II. em. 2.) díjtalanul beszerezhető ajánlati úrlapon lehet tenni. Az igazgatóság készséggel szolgál felvilágosítással a tervek és a munkák végrehajtására vonatkozólag. A munkákat a felhívástól számított 8 napon belül meg kell kezdeni és 60 munkanap alatt a vállalkozó azokat befejezni köteles. Oradea-Mare, 1924. évi június hó 15.

Köszeghy József,
inginer-șef, director executiv.

Közügylési meghívó.

Az „Érmelléki Mezőgazdasági Rt.” Valea lui Mihai folyó évi június 28-án (szombaton) délelőtt 11 órakor Érmihályfalván az Egyesült Érmihályfalvi Takarékpénztár és Érmelléki Hitelbank Rt. helyiségében fogja megtartani

rendes közgyűlését,

melyre a t. részvényesek ezennel tisztelettel meghívotnak. Tárgyak: 1. Az igazgatóság jelentése és az 1922. és 1923. évi mérlegek előterjesztése. 2. Felügyelő-bizottság jelentése. 3. A mérleg megállapítása és a veszteség mikénti elszámolása iránti határozat. 4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentése iránti határozathozatal. 5. Az igazgatóság javaslata a társaság felszámolása iránt. 6. A felszámolás kimondása esetén a felszámoló megválasztása. 7. Esetleges indítványok.

Megjegyzés: Az 1922 és 23. évi zárszámadások az Egyesült Érmihályfalvi Takarékpénztár és Érmelléki Hitelbank helyiségében Érmihályfalván a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Az alapszabályok vonatkozó §-a szerint a közgyűlésen csak azok vehetnek részt, akik a részvényeiket a közgyűlés megtartása előtt 3 nappal a társaság vagy az Egyesült Érmihályfalvi Takarékpénztár és Érmelléki Hitelbank pénztáránál letétbe helyezik.

Silberstein és Somló

Bulevardul Reg. Ferdinand (Rákóczi-út) 18.

Angor árban számítjuk meg cikkeinket detail eladásnál is!!

Női harisnya . 18—125 leuig
Férfi zokni 15 leutól
Gyermekepatentharisnya
minden színben . 15 leutól
Gyermeke sokerlik minden színben . . 15 leutól

Női divat zsemper . 210 leutól
Női mellény . . . 240 „
Női kabát 400 „
Fü nyári szveter minden színben 30 „
Női és leány selyem sapkák . 50 „
Női reformnadrág minden színben 50 „

Jumperpamut és selyem minden színben óriási mennyiségben érkezett. Himzett és l-a vászon férfi és női zsebkendők. Valense és klöpli csipke minden szélességben és himzések, valamint selyem tress és sujtás minden színben és szélességben.

APRÓHIRDETÉSEK

Minden szó egyszeri beiktatása 3 lei, a legkisebb apróhirdetés ára 10 szóig 30 lei

ELSZAKITHATATLAN

KÉK MUNKÁS, VÁSZON ÉS SZÖVET RUHÁK
„INDUSTRIA” RUHAÜZEM
ORADEA-MARE, CALEA VICTORIEI No. 1.

Legolcsóbban és leggyorsabban
vizumoztat
a Központi Ujság-iroda. Telef. 1074

◉ LEVELEZÉS ◉

Képes pénzzel szép nyári divat ettaminókat, nyers selymeket vásárolhatnak az ur-hölgyek Rimanóczy-utcán Kertész Reklám üzletében

◉ ADÁS-VÉTEL ◉

Teljesen jó állapotban levő üzleti pénztárt keresünk megvételre. Cím a Központi Ujságíróházban.

Használt
finom butorokat, szőnyegeket, porcellán és régi-ségeket, irodai berendezéseket és Wertheim kassákat, teljes lakberendezéseket megvételre keresünk. Szíves hívásra házhoz megyünk.

Frenkel és fia
butorkereskedése
Str. Gen. Mosolu Mezei M.-u. 10

Elegáns, tágas, száraz, egészséges és tiszta utcai butorozott szoba nagy előszobával, mindkettő teljesen külön bejáratú a város legkellemesebb helyén kiadó magános férfinak, — esetleg fiatalpárnak. Felekkel személyesen tárgyalok. Cím Központi Ujságíróház, Rimanóczy-utca 4. 842

Keresek fürdőmelegítésre jókarban lévő, használt réz **szamovárt.** — Friedman, Bratca.

Jókarban lévő hálószoba butor eladó Kepesnél, Kapucinus-u. 5.

◉ KÜLÖNFÉLE ◉

Román, magyar, német nyelvet szóban és írásban bíró leány, ki gépírásban és pénztárkezelésben jártas, állását változtatni óhajtja. — Szíves megkeresést a kiadóba kér „2000 lei fizetés” jellege alatt.

Izletes orth. kóser házikoszt kapható. Cím a kiadóba kérek. 245

Endlizést, géphimzést és gepazsurt gyorsan és jól készít Horváthné, Szin ház-utca 4.

Mindenféle fehér himzést vállalkozok, Cím a kiadóba.

Rákóczi-uton két kisebb szobából és mellékhelyiségekből álló lakásom elcserelném nagyobb lakásért, esetleg ráfizetek. Nagy kalapüzlete, Rákóczi-ut 12.

Bélyeggyűjtők figyelmeztet! Külföldi bélyegek nagy választékban, valamint bélyeg-csomagolók kaphatók, Központi Ujság-

A Sporttérén átadó egy nagyon jó tennispálya 3000 leiért az egész szezonra. Érdeklődni lehet Közp. Ujságíróházban.

DEUTSCH
és fia futárióroda
Palace-kávéház.
—
Utlevelet
vizumoztat
az egész világra
Napi futárjártat!

Veszek,
eladok **cserélek**
brilliáns-, platina és mindennemű ékszert. Hívásra házhoz megyek

KOHN ékszerész
Str. Avram Jancu (Kossuth-u.) 7

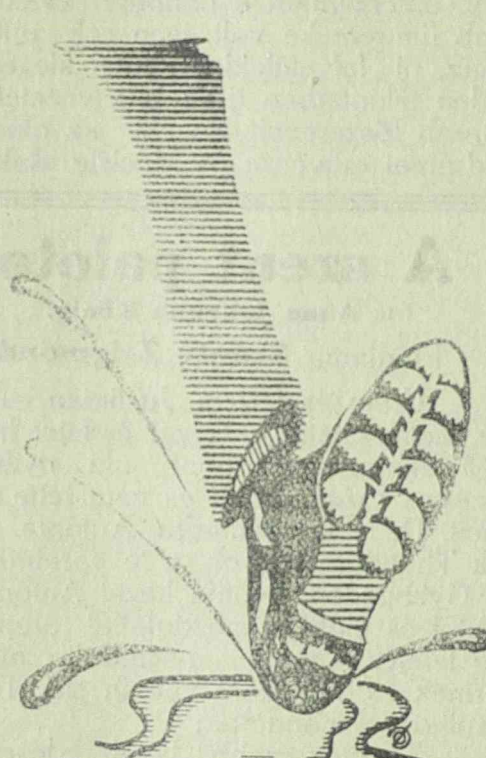
Hazai perzsák, keleti perzsák, gyári szőnyegek, pénzkrisis miatt leszállított árban előnyös fizetési feltételek mellett, raktáron lévő Wertheim-kasszák, butorok minden elfogadható árban tulhal-mazott raktár miatt elárisíthatnak.

Beck és Benjamin
Str. Cogalniceanu
Telefon 1703
Meghívásra házhoz megyünk

Eladó házak

Ritók-utca 1. magánház 2 szobás lakás kert 150 ezer. Olasziba emeletes ház be-költözhető 3 szobás moder lakással 420 ezer. Kálvária-utca közelében fűrdőszobás magánház gyönyörű kerttel eltolgallat, az egész 380 ezer. Ettől messzebb modern ház 250 ezer. Teleki-u. elfoglalható magánház, kert, istálló autó garázs 450 ezer. Szentjános-u. 29. kétrészesben is olcsón. Szacsvai-u. 70. beköltözhető 3 szobás parkettás lakás 40 méteres gyár-helyiséggel olcsón. Van még 460 ház eladó a város minden utcáján. 20 szőlő, 40 holdas birtok és 100 holdas és 9 holdas, több 1 és 2 szobás lakások, üzletek stb. Ha venni vagy eladni akar bizalom-mal forduljon hozzám, diszkrétan elintézem.

WEISZ GIZI
közvetítő irodája
Nagyvárad Nyomda-u. 4.
(Szaniszló-u. sarok)

Palma
kaucsuk-talpvédő és kaucsuk-sarok
megvéd nedvességtől és meghűléstől

Uj üzlet! Uj üzlet!

Külföldről importált és saját készítményű

festék, lakk, olaj és timár cikkek

nagy raktára. **Schwartz & Friedman**
Str. Baross-u. 7. Telefon 715. Kereskedőknek és iparosoknak árendegmény.

Engross! Detail!

GYERMEK-KOCSIK

Szőke Miklós gyermekkocsi üzében

Str. Vlahuta (Szt. János-u.) 22.
a legszebbek és legolcsóbbak!!!!

Beteg idegek

mindenfélé bajnak okozói, ideges fejfájás, gyomorbaj, izomfájás, gyengeség, ingerlékenység, munkakedv hiánya, gyenge emlé-kezőtehetség, álmatlanság, nyugtalanság és áletlenség.

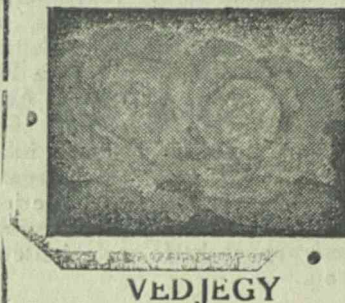
Egészséges idegek

forrásai az erő nagyszerű érzésének, életörömmel, jó alvásnak, munkakedvnek, kitartásnak és energiának. Kimerült ideget ismét munkaképessé tesz Kola és Lecithin szedése által, olyan anyag ez, amely az agyvelő, gerincvelő és az ideg legnélkülözhetetlenebb alkotórésze. Az én valódi Kola-Lecithin-tablettáim nem titkos szerek és az orvosok ezrei írják fel az idegek új életre-keltése céljából. Szigorúan tudományos eljárással állítatnak elő. Nagyszerűen és gyorsan hatnak. Európa valamennyi országában levő összes képviselőim után

20.000 gratisz dobozt

küldök szíjjel a hó folyamán a dr. Lichtnek könnyen érthető előadásával a helyes idegápolásról. Írjon máig ma erre a címre:

Ernst Pasternack, Berlin SO, Michaelkirchplatz 13.
Abteilung XVI. „Rador” No. 2125

VEDJEGY

Nincs többé keserű fejes láta, sem keserű ugorka-salá, ha a Conser-sót használja! Beszerezhet minden jó fűszerüzletben

1 dekagramm JUMPERPAMUT
4 lei

ÁBRAHÁM ARTHUR
STR. RIMANÓCZY-UTCA 4. S.

Harisnya, kötöttésvő rövidárak legolcsóbb beszerzési forrás

UJ ÜZLET!

Régiségek, porcellánok, üvegek sehol sem kaphatók olcsóbban mint az ANTIQUARIUMBAN Bulev. Regele Ferdinand 2.

Műtárgyakat és antiquarkönyveket magas árban veszünk **UJ ÜZLET!**

Ha hirdetni akar

— forduljon a Központi Ujságíróházhoz

Az „Építési és Telekadásvételi Részvénytársaság” napi értesítője.

Intézeti helyiség: Parcul Traján (Széchenyi-tér) 12.
Értesítési idő: d. u. 4—6-ig

Eladó ingatlanok:

Szacsavay-utcán ház átadó szép lakással, tágas, szép műhellyel. — Kereszt-u. 9 sz. nagy bérház több részben is eladó. — Kertész-u. 12-a több lakással, kerttel. — Calea Victoriei 51-b (dr Lakatos-ház) átadható lakással. — Str. Saguna kétemeletes bérpalota átadható uri lakással. — Str. Berkovits Ferenc-u. 43 sz. ház átadható üzlettel, lakással, mellette levő üres telek külön is eladó. — Str. Berkovits Ferenc-u. 41 erős bérház átadó két szobás lakással. — Str. Maghiara 5. átadó lakással. — Str. Pável 15. alatti ház 3 lakással. — Várház-u. 61 számú új magánház elfoglalható uri lakással eladó. — Str. Nicolae Zsiga 42 sz. ház több lakással, akár egészben, akár kisebb részben eladó. — Hel-tai-u. 6 sz. több lakással. — Pece u. 18 sz. ház 7 lakással, nagy fronttal. — Velencepart nagy raktár, szép lakás, gyári helyiségek, ipartelepnek nagyon alkalmas. — Kálvária-u. gyönyörű villa 5 szobás szép lakással. — Kálvária-u. 64 sz. felemeletes épület több lakással. — Kálvária-u. 34 sz. ház 3 drb egy szobás, egy drb két szobás lakással, kerttel vételár 1/2 részre raita maradhat. —

Vállalatnak alkalmas szoba és mellékhelyiségek, egy önálló épületből és egy önálló épületből kettős épület gyönyörű berendezéssel eladó egész elfoglalható. Lipót utca 1 alatti 2 szobás-Nilgesztelep 1000 m. 8 lakással eladó. Ciorogariu 8 darab bérház lakással, nagy helyen. — Köröndi Török-zugban Öt kályfa-féle szőlő. telep 1/2 emeletes nagy műhellyel, házakkal, 2 holdasban. — Templon 19 sz. alatti házsal, istállóval. — xandru bérház több lakással. — szőlőstől 1 hold kel bíró lakó-ház lakható lakással, eladó. — Kismé 27 sz. ház átadó — Dobrán 2 hold 5 hold erdő, 5 hold 2 ház 220.000 leire — Fugyivásárhely szőlő eladó. — T rásban évek óta kitűnő fűszer-és korlátlan italmérv ház, faraktár lakás eladó. — Teleki u alatti bérházban pince és raktárhely beadó. — Ujváro cára nyíló emel-s palota 11 szép m lakással. — Nagy 1 holdas nagy t k szép lakással, ir séggel, színekkel, ipartelepnek alkal-s. Nilgesztelepen 1 szobás konyha (35000 le mentes kölcsön e bérfizetés nélkü kívül sok ház eladó házat vagy ü helyezőndő pénz be intézetünknel